

PRANTSUSE KEELE PÕHIKOOLI LÕPUEKSAMI ANALÜÜS 2010

Katrin Meinart

Prantsuse keele põhikooli lõpueksam koosneb nagu teisedki võõrkeeleeksamid viiest osast:

- o kuulamine,
- o lugemine,
- o grammatika ja keelestruktuurid,
- o kirjutamine,
- o suuline osa.

Neljast osast koosnev kirjalik eksam kestab kokku 110 minutit. Suuline osa toimub eraldi, kas samal või järgmisel päeval ja kestab 15 minutit.

Kokku on eksamitöö eest võimalik saada maksimaalselt 75 punkti, iga osa eest 15 punkti.

Prantsuse keele põhikooli lõpueksamil osales 2010. aastal neli kooli kokku 12 õpilasega :

Tallinna Prantsuse Lütseum - 4 õpilast

Tallinna Gustav Adolphi Gümnaasium – 3 õpilast

Tallinna Ehte Humanitaargümnaasium - 3 õpilast

Paide Ühisgümnaasium -1 õpilane.

Seega põhineb kogu alljärgnev analüüs kaheteistkümne õpilase tööel.

2010. aasta põhikooli eksami keskmiseks tulemuseks kujunes 64,4 punkti, kusjuures väikseim kogutud punktide arv oli 53,5 , suurim 74 punkti 75-st.

	Õpilaste arv	Keskmine tulemus punktides	Keskmine sooritus (%)	Min. tulemus punktides	Maks. tulemus punktides	Keskm. hinne	Keskm. aastahinne
2010	12	64,4	85,56%	53,5	74	4,25	4,8

A- ja B-võõrkeel:

Prantsuse Lütseumis ja Gustav Adolphi Gümnaasiumis õpetatakse prantsuse keelt A-keelena alates 1.-2. klassist. Ka Ehte Humanitaargümnaasiumis on prantsuse keel A-keel, kuid tegelikkuses on neile esimeseks võõrkeeleks eesti keel teises keelena ning prantsuse keel seega juba teine õpitav võõrkeel. Paide Ühisgümnaasiumis on prantsuse keel B-keel, algusega 6. klassist.

	Õpilaste arv	Keskmine sooritus (%)	Keskmine tulemus punktides
A-võõrkeel	11	85,28	63,96
B-võõrkeel	1	86,33	64,75

2010 a. osalenud 12 õpilase tulemustest nähtub, et nii A- kui ka B-keele tublimad oskajad on eksamil võrdsed. Järeldusena võiks öelda, et saavutatav õpitulemus sõltub paljuski õppija motivatsioonist, oskusest kasutada õigeid õpistrateegiaid ning loomulikult ka oskuslikust juhendamisest.

2010.a. olid kõik eksaminandid nelja-viielised õpilased, kümnel neist oli aastahinne viis, seega võib head sooritust lugeda igati ootuspäraseks. Mida väiksem on eksaminandide arv, seda kõrgem on keskmine eksamihinne, sest reeglina valivad prantsuse keele eksami ainult kõige tublimad ja paremad õpilased, kes on kindlad oma oskustes.

Hinne	„4“	„5“
Aastahinne	2	10
Eksamihinne	9	3

Kõigi aastate vältel, mil on läbi viidud üleriigiline põhikooli prantsuse keele eksam, on prantsuse keele eksaminandide aastahinne olnud kõrgem kui eksamihinne. Hinde muutus torkab silma eriti viieliste hulgas, kellest paljud saavad eksamil hindeks “nelja”. Lisaks stressifaktorile võib eksamitulemust mõjutada ka näiteks liigselt õpikupõhine õpetamisviis, kui valitud õpikus puudub tasakaal erinevate osaoskuste väljaarendamise vahel.

Kindlasti tuleb tulemuste analüüsimisel ning aasta- ja eksamihinde mittevastavusele hinnangu andmisel arvestada mitmenda võõrkeelena on prantsuse keelt õpitud. Reeglina on A-keele õppija keeleliste oskuste ja kogemuste pagas suurem vähemalt kolme õpinguaasta võrra. Samuti on kooliti tundide arvud nädalas erinevad. Seega on A-keelena ja B-keelena prantsuse keelt õppinute koolihinne „5“ erineva sisuga.

Alljärgnev tabel näitab, et kõik 2010. aasta neljalised õpilased olid väärt hinnet „4“, samas kui mitmedki viielised tegid ootuspärasest rohkem vigu ja seega ei saavutanud eksamil ilmselt soovitud tulemust:

Eksamihinne 2010	„4“	„5“
Aastahinne “4” (2 õpilast)	100%	0%
Aastahinne “5” (10 õpilast)	70,00%	30,00%

Kõrvutades hindele „4“ sooritatud eksamitöid ja võrreldes neid omavahel aastahinnete alusel (aastahinne „4“, „5“), ei torganud enamuse eksami osade puhul silma suuri erinevusi, millest oleks võinud järeldada, et aastahinde „5“ saanud õpilased oleksid olnud oma keelelistes oskustes tugevamad neljalistest õpilastest. Erandiks on aga kirjutamisosa, kus vigade arv on suurem nendel eksaminandidel, kel aastahinne oli „4“. Kui enamuse (9 õpilast 10st) aastahinde „5“ saanud eksaminandist kirjutamisosa esimeses kergemas ülesandes vigu praktilised ei teinud, siis aastahindega „4“ eksaminandidel oli eksimusi mõlemas ülesandes. Samuti oli neile iseloomulik erinevat tüüpi vigade suurem esinemine.

Hindele „5“ eksami sooritanute hulgas eristus teistest kõige kõrgema tulemuse (74 punkti) saavutanu, kelle loomulik keelekasutus torkas silma eriti kirjutamisoskuses, kuid tuleb arvestada, et tegemist on õpilasega, kellel on selle keele ja kultuuriga tihedad kontaktid.

Sarnaselt eelnevatele aastatele torkavad eksamitöid lugedes ja võrreldes silma erinevused hindamises koolide kaupa: sel aastal kõige enam keele struktuuride 1. ülesandes, kus on võimalik anda ka pool punkti. Kirjutamisosa hindamine oli võrreldes eelnevate aastatega ühtlasem.

Tööde väike koguarv (12 tööd) võimaldas üle lugeda, kontrollida ja omavahel võrrelda kõiki töid. Kui enamasti oleks hindamisjuhiseist täpsem kinni pidamine küll mõjutanud punktide arvu, kuid mitte eksamihinnet, siis ühe töö puhul oli eksamihinne „5“ n.ö välja venitatud keelestruktuuride 1. ülesande ja kirjutamisosa 1. ülesande abil. Tegelik tulemus oleks pidanud vastavalt hindamisjuhendile olema “neli”. Samas oli mõnda „nõrgemate“ tulemustega õpilast samas ülesandes just rangemalt hinnatud. Endiselt häirib ka erinevate koolide erinev taktika eksamitööde hindamisel ja punktide töödele märkimisel: nt poole punkti andmise võimalust ei kasutanud praktiliselt üldse Ehte kooli õpetajad-hindajad, GAG töodel on välja toodud küll ülesande punktide arv, kuid iga konkreetse küsimuse õige/vale vastus on märkimata, täitmata on ka tiitellehel olev kooondtabel.

Poisid ja tüdrukud:

2010	Õpilaste arv	Keskmine tulemus punktides	Keskmine sooritus (%)	Min. tulemus punktides	Maks. tulemus punktides	Keskm. hinne	Keskm. aastahinne
Poisid	3	67,1	89,4	63,5	74	4,3	4,6
Tüdrukud	9	63,5	84,7	53,5	68,5	4,2	4,8

Kaheteistkümne eksamil osaleja hulgas oli kolm noormeest ja üheksa tütarlast. Nagu tabelist näha, oli noormeeste keskmine sooritus, sh nii maksimum kui miinimumtulemused punktides, tüdrukute omast kõrgem, kuid keskmine aastahinne madalam! Selle aasta parima tulemuse saavutas noormees, kes kaotas eksamil ainult ühe punkti (kuulamisosa 2. ül.) ning saavutas lõppkokkuvõttes väga hea tulemuse. Noormeeste puhul olid eksamitulemused ootuspärased ja vastasid nende aastahindele, va B keelena õppinu puhul.

Ka tütarlaste keskmine eksamisooritus on kõrge ja eksamitulemus hea, kuid kui algselt oli tütarlaste hulgas viielisi 89% ja neljalisi 11%, siis eksamitulemuste alusel langes viieliste protsent 22le. See viitab juba eelpool mainitule, et põhikoolis sisaldub koolihindes tubli annus hinnangut õpilase usinusele ja korrektsusele konkreetse ülesande täitmisel. See on ilmselt ka üks põhjusi, miks eksami valivad enamasti korralikud ja usinad tüdrukud ja miks paljudel neist, eriti viielistel, ei lange kooli- ja eksamihinne kokku.

2010. aasta tulemused osade kaupa

	Keskmine	Keskmine lahendatus (%)	Min. tulemus	Maks. tulemus
<i>Kuulamine</i>	12,58	83,9%	11	14
<i>Lugemine</i>	14	93,3%	11	15
<i>Grammatika</i>	11,19	74,6%	9	15
<i>Kirjutamine</i>	12,96	86,4%	9	15
<i>Suuline</i>	13,67	91,1%	10	15

Nagu tabelitest näha, on kõikide osade tulemused, v.a keele struktuuride osa, suhteliselt kõrged, erinevate osade sooritused jäävad kõik vahemikku 75-93%. Kõige kõrgemad näitajad on endiselt lugemisosas, keskmine punktide arv 14 (15 max) ja kõige nõrgemad keele struktuuride osal, keskmine punktide arv 11, 9.

Eksamitulemused ülesannete kaupa

I osa – Kuulamine

Kuulamisosa ülesannete koostamisel peeti silmas EN keeletaseme B1 üldise kuulamisoskuse kirjeldust:

“ Saab kuuldust aru, taipab nii peamist sõnumit kui ka üksikasju, kui räägitakse üldlevinud teemadel (nt uudistes, spordireportaažides, intervjuudes, ettekannetes, loengutes) ning kõne on selge ja üldkeelne.”

<i>1. Kuulamine</i>	Punkte	Keskmine	Keskmine lahendatus (%)	Min. tulemus	Maks. tulemus
<i>Ül.1</i>	8	7,1	88,8	5	8
<i>Ül.2</i>	7	5,5	78,6	4	7

Kuulamisosa 1. ülesanne oli A2/B1 tasemel valikvastusega ülesanne. Ülesande lahendusprotsent oli kõrge, 8 küsimuse hulgas oli kolm 100% sooritusega küsimust. Eksimusi oli kõige rohkem 2. ja 8. küsimuses, kus leida tuli õige arv. Eksami soorituse põhjal oli kõige selektiivsem 8. küsimus, mis nõudis lisaks detaili mõistmisele ka ülejäänud teksti mõistmist ning selles eksisid ainult nõ nõrgemad õpilased. Eksami ülesannetele tehtud eelnevas analüüsis oli 8 küsimus märgitud raskema taseme küsimuseks (A2/B1).

Kuulamisosa 2. ülesanne oli samuti valikvastustega ülesanne 7 küsimusega, millest kaks viimast, küsimused 14 ja 15, olid 100% sooritusega. Tegemist oli B1-tasemel ülesandega, kus kõige rohkem eksiti esimese, 9. küsimuse juures, kus väite „*Bernard est ingénieur*“ oli 50% vastanuist hinnanud õigeks. Vastav teksti lõik - *Au départ, Bernard s'était plutôt orienté vers le métier d'ingénieur, mais très vite, il a été rattrapé son amour du chocolat.* - rõhutas aga, et Bernard muutis ruttu oma valiku `sokolaadi kasuks. Hästi eristas nõrgemaid tugevamatest ka 11. ja 12. küsimus. B1-tasemel tekst oli keerulisem kui esimesel ülesandel, kuid ülesanne tervikuna oli vastajatele jõukohane.

Kokkuvõttes olid mõlemad kuulamisülesanded lahendajatele pigem kerged kui rasked.

II osa – Lugemine

Ka lugemisülesanded olid koostatud lähtudes EN B1-keeleoskustasemest.

“Loeb ja mõistab mõneleheküljelisi selge arutluskäiguga tekste erinevatel teemadel (nt noortele mõeldud meediatekstit, mugandatud ilukirjandustekstit). Suudab leida vajalikku infot pikemast arutlevat laadi tekstist. Kogub teemakohast infot mitmest tekstist.”

2. Lugemine	Punkte	Keskmine	Keskmine lahendatus (%)	Min. tulemus	Maks. tulemus
Ül.1	7	6,3	90,0	5	7
Ül.2	8	7,7	96,3	6	8

Lugemisosa 1. ülesandeks oli jutustav tekst valikvastustega küsimustega. Teksti pikkuseks oli 316 sõna ja tasemeks A2/B1, mis arvestades lahendatuse kõrget protsenti, oli õpilastele täiesti jõukohane. Kõige enam raskusi põhjustas 19. küsimus : „*Hélène et sa mère ont visité plusieurs appartements*“, kus õige vastuse saamine eeldas oskust tabada üldine mõte ja leida vajalik teave.

2. ülesandeks oli lünkteksti täitmine tekstist leitud sobiva sõna või sõnadega. See ülesanne oli ilmselgelt kergem kui esimene, kaheksast küsimusest neli olid 100% sooritusega ja ülejäänud neli 91,7% sooritusega. Eelneva analüüsi põhjal määrati ülesande tasemeks A2/B1, kuid vastuste põhjal võiks selle ülesande liigitada pigem A2 ülesande kategooriasse. Võrreldes eelnevat analüüsi ja eksami sooritust, on näha enamuses kokkulangemisi: 4 ülesannet oli hinnatud tasemele A2 ja 3 neist olid 100% lahendusega. Samuti 4 ülesandele oli eelnevalt pakutud B1 taset ja neist 3 olid need, kus olid mõned üksikud eksimused.

Kokkuvõttes võib väita, et lugemisülesanded kokku olid pigem liiga lihtsad: kui esimene ülesanne on alati kergem (A2/B1) pakkudes sooritusvõimalust ka nõrgemale õpilasele, siis teise ülesande raskustase oleks võinud olla kõrgem, nt puhas B1 või isegi B1+.

III osa – Keele struktuurid

Grammatikat ehk keele struktuuride kasutamist hindav osa koosnes kolmest ülesandest.

3. Grammatika	Punkte	Keskmine	Keskmine lahendatus (%)	Min. tulemus	Maks. tulemus
Ül.1	6,5	4,9	75,4%	2,5	6,5
Ül.2	5,5	4,2	76,4%	3,5	5,5
Ül.3	3	2,2	73,3%	1	3

Keelestruktuure hindav osa oli, nagu eelnevatel aastatelgi, eksami kõige raskemaks osaks.

1. ülesanne oli tegusõnade peale ning kontrollis lisaks mineviku aegade *passé composé* ja *imparfait* moodustamisele ka oskust neid õiges kohas kasutada.

Kõige rohkem eksimusi oligi just õige aja, kas *imparfait* või *passé composé* valikul, kõige sagedamini lauses *Le jeune garçon n'a pas paniqué (nr. 37), mais a marché (nr. 38) silencieusement ...*

Vähem eksiti abitegusõna valikul või verbi õigekirjas. Raskeks osutus ka küsimus nr 36 tegusõna *bouger* tuli panna vormi *ils* ajas *imparfait* - *ils bougeaient*. Tegu oli ka küsimusega, mille eest erinevad hindajad andsid erineva arvu punkte: Enamus õpilastest ei olnud sõna häälduseks olulist lisa-e- tähte pannud, kuid mõned hindajad lugesid vastuse täiesti valeks ja mõned andsid pool punkti nii nagu hindamisjuhend ka ette nägi. Küsimuste nr 36 ja nr 38 sooritused olid selle osa madalaimad, jäädes 50% juurde.

2. ülesandes tuli täita lüngad etteantud sõnadega ning 3. ülesanne kontrollis *qui, que* ja *dont* korrektse kasutamise oskust.

Kõigi kolme ülesande lahendusprotsendid olid sarnased, jäädes vahemikku 73,3% kuni 75,4% ning olles eelnevate aastatega võrreldes madalaimad.

IV osa – Kirjutamine

EN keeletaseme B1 üldise kirjutamisoskuse kirjeldus sõnastab õppijale esitatavad ootused järgnevalt:

“ Oskab koostada eri allikatest pärineva info põhjal kokkuvõtte (nt lühiülevaade sündmustest, isikutest). Oskab kirjeldada tegelikku või kujuteldavat sündmust. Oskab isiklikus kirjasvahendada kogemusi, tundeid ja sündmusi. Oskab kirjutada õpitud teemal oma arvamust väljendava lühikirjandi. Oma mõtete või arvamuste esitamisel võib olla keelelisiebatäpsusi, mis ei takista kirjutatu mõistmist.”

4. Kirjutamine	Punkte	Keskmine	Keskmine lahendus (%)	Min. tulemus	Maks. tulemus
1. ülesanne	5	4,3	86,0	4	5
2. ülesanne	10	8,7	87,0	5	10

2010. a. eksamil oli 2 omavahel temaatiliselt seostamata ülesannet, mõlemal puhul tuli kirjutada kiri, esimeses ülesandes lühikiri eakaaslasele ja teises pikem kiri perekonnale, kelle juures Belgias õpilasprojekti osaledes elati.

1. ülesandes tuli kiri vormistada e-kirjana vastuseks prantsuskeelse klassikaaslase ettepanekule kinno minna. Kirja pikkuseks oli antud 50 sõna ja seal pidid olema olemas järgmised punktid: tänamine kutse eest, keeldumine koos sobiva põhjendusega ning ettepanek sobivaks lahenduseks. Esimese ülesandega said kõik eksaminandid hästi hakkama, eriti need, kelle aastahinne oli olnud „5“ – nendel õpilastel lühikirjas grammatilisi eksimusi praktiliselt polnud. aastahindega „4“ hinnatud õpilased tegid mõlemas kirjutamisosas ühtviisi vigu, eksides eelkõige tegusõnadega aga ka artikli ja eessõnade valikul ning märkide kasutamisega. Hinnati kahte aspekti: vormistust ning sisu ja grammatilist korrektsust. Esimene aspekt, e-kirja vormistus, on vähem nõudlik formaat, kui näiteks postkaardi kirjutamine, sest siin ei ole koha ja kuupäeva nõuet. Samas tuleb ka meili kirjutamisel osata viisakalt pöörduda ja viisakalt kirjutatut lõpetada. Selle aspekti eest oli kõiki eksaminande hinnatud maksimumi ehk 2 punktiga. Teise aspektina hinnati sisu ja grammatilist korrektsust ning siin kasutasid poolte tööde puhul hindajad võimalust võtta maha pool punkti või punkt grammatiliste eksimuste eest.

Positiivsena tooks välja, et vaatamata ülesande lühidusele kasutasid eksaminandid sobivaid, erinevaid aegu (*présent, passé composé, conditionnel présent, futur simple*). Kõige rohkem oli raskusi ilmselt just esimese lause leidmisega. Siinkohal tooks näitena välja ühe töös kasutatud ilusa võimaluse : *Je voulais te remercier pour ton invitation. C’était très gentil de ta part.*

2. ülesandes tuli kirjutada kiri perekonnale Belgias, kelle juurde oli seal viibimise ajal unustatud mingi kirjutajale oluline ese, nt fotoaparaat. Ülesandes tuli seletada, millal ja kuhu antud asi ununes, eset võimalikult täpselt kirjeldada ja pakkuda välja tagasisaatmiseks sobiv võimalus. Kirja pikkuseks oli ette antud 120 sõna. Kui esimeses osas olid kirjad reeglina nõutud sõnade arvule lähedased või isegi ületasid seda, maksimum oli nt 84 sõna, siis teises ülesandes oli kahel eksaminandi kirjad tunduvalt lühemad nõutust: 93 ja 77 sõna 120 asemel. Kuna hindamisjuhises sel aastal polnud märget, et liigne lühidus võtaks punkte maha, siis nt 77 sõnaga töö sai maksimum punktid.

Grammatiliste vigade kõrval oli näha, et esines ka raskusi õige sõna või väljendi leidmisel. Kiiduväärne on, et õpilased on üritanud otsitavat asendada mõne sarnase tuttava sõnaga nii, et

lugejal on selge, mida öelda tahetakse, kõige rohkem fotoaparaadi margi kirjelduses, kus esinesid muuhulgas järgmised lahendused: ...avec le signe „Nikon“; .... avec une lettre „Canon“. Sobivaim variant oluiks ...de marque ....

Võrreldes selle aasta kirjutamisosa töid eelnevate aastatega, võib öelda et kirjalik väljendusoskus on paranenud, kirjade tase on ühtlasem ja kõrgem, mis kajastus ka kõrgemates tulemustes. Keskmise lahendusprotsent jäi vahemikku 86-87%. Rohkem punkte kaotati kummaski ülesandes keelelise korrektsuse ehk siis grammatiliste eksimuste eest, samas on tegu pigem väikeste eksimustega, mis mõlema ülesande puhul ei takistanud tekstist aru saamist.

IV osa – Suuline

EN keeletaseme B1 üldise suulise suhtlemisoskuse kirjeldus sõnastab õppijale esitatavad ootused järgnevalt:

“ Oskab edasi anda raamatu, filmi, etenduse jms sisu ning kirjeldada oma muljeid. Tuleb enamasti toime vähem tüüpilistes suhtlusolukordades. Kasutab põhisoavara ja sagedamini esinevaid väljendeid õigesti; keerukamate lausestruktuuride kasutamisel tuleb ette vigu. Väljendab ennast üsna vabalt, vajaduse korral küsib abi. Hääldus on selge, intonatsiooni- ja rõhuvead ei häiri suhtlust.”

Suulises osas oli samuti kaks ülesannet, suuline esitus ja rollimäng, mille sooritust hinnati kokku 15 punktiga. Sel aastal olid hinnatavad aspektid järgmised: ülesande täitmine, suhtlus, sõnavara, grammatika ning hääldus ja kõne soravus. Kõige kõrgemalt hinnati hääldust ja kõne soravust – maksimumi said 11 eksaminandi 12st ja ülesande täitmist – maksimumi said 10 eksaminandi 12-st. Kõige vähem saadi suulises osas punkte grammatika eest 6/12-st. Alla 2 punkti (3 oli maksimum) ei saanud ükski eksaminand mitte üheski osas, mis veelkord näitab prantsuse keele eksami valinute ühtlast head taset.

Kokkuvõtteks:

2010. aasta prantsuse keele põhikoolieksamil osales 12 nelja-viieulist õpilast neljast koolist. Lisaks Tallinna Gustav Adolphi gümnaasiumile ja Prantsuse lütseumile, kus prantsuse keelt õpetatakse esimese võõrkeelena osalesid eksamil ka Tallinna Ehte kooli (ametlikult B-keel, alustavad A-keelega samal ajal) ja Paide Ühisgümnaasiumi õpilased (B keel).

Eksamiülesannete prognoositud taset arvestades ning analüüsi põhjal võib eksami hinnata A2/B1 tasemele vastavaks, kallakuga pigem A2 poole. Endiselt on eksami sooritajad pigem tublid „4-5“lised tüdrukud, kes aga tihti ei saavuta oodatud tulemust.

Eksamipinge vähendamiseks ja oma oskuste proovilepanemiseks oleks soovitatav koolides läbi viia n.ö proovieksam, kas siis õpetaja omakoostatud töö põhjal või kasutades möödunud aastate materjale, mis on kättesaadavad Riikliku Eksamikeskuse internetileheküljel www.ekk.edu.ee → Riigieksamid → Põhikooli taseme eksamid. Nimetatud leheküljelt on kättesaadavad nii erinevate aastate eksamitööd kui eelnevate aastate eksamianalüüsid.